

Tilsetting og kompetansekrav

Det er to typer kompetansekrav for de som skal undervise i skolen:

- kompetansekrav for å kunne bli tilsatt i undervisningsstilling
- kompetansekrav for å undervise i fag

Sist endret: 04.05.2021

Tilsetting

På barnetrinnet, 1.-7. trinn

De som blir ansatt i en undervisningsstilling på barnetrinnet, må ha en av disse utdanningene.

- grunnskolelærerutdanning for 1.-7. årstrinn
- grunnskolelærerutdanningen for 5.-10. årstrinn (kan bare tilsettes på 5.-7. årstrinn)
- allmennlærerutdanning
- faglærerutdanning i praktiske og/eller estetiske fag
- treårig lærerutdanning for tospråklige lærere
- førskolelærerutdanning eller barnehagelærerutdanning og minst 60 studiepoeng videreutdanning rettet mot undervisning på barnetrinnet (kan bare tilsettes på 1.-4. årstrinn)
- førskolelærerutdanning eller barnehagelærerutdanning med spesialpedagogisk utdanning som tilsvarer minst 60 studiepoeng. Dette gjelder når hovedoppgaven er spesialundervisning, eller hvis behovet til elevene gjør slik utdanning ønskelig
- yrkesfaglærerutdanning (kan bare tilsettes på 5.-7. årstrinn)

- universitets- og høyskoleutdanning og PPU (kan bare tilsettes på 5.-7. årstrinn). Dette gjelder for eksempel de med førskolelærerutdanning eller barnehagelærerutdanning med tilleggsutdanning tilsvarende minst 240 studiepoeng, inklusive pedagogisk utdanning, med minst 30 studiepoeng relevant utdanning i fag/på fagområdet.

På ungdomstrinnet 8.-10. trinn

Den som blir ansatt i en undervisningsstilling på ungdomstrinnet, må ha en av disse utdanningene.

- grunnskolelærerutdanning for 5.-10. årstrinn
- allmennlærerutdanning
- faglærerutdanning
- yrkesfaglærerutdanning
- universitets- og høyskoleutdanning som samlet utgjør minst 240 studiepoeng inkludert pedagogisk utdanning, for eksempel PPU. Dette gjelder for undervisning i fag hvor vedkommende har minst 30 studiepoeng relevant utdanning. Denne bestemmelsen kan også omfatte grunnskolelærerutdanning for 1.-7. trinn eller femårig lektorutdanning, dersom kravet om minst 30 studiepoeng relevant utdanning er oppfylt.
- treårig lærerutdanning for tospråklige lærere
- førskolelærerutdanning eller barnehagelærerutdanning med spesialpedagogisk utdanning som tilsvarer minst 60 studiepoeng. Dette gjelder når hovedoppgaven er spesialundervisning, eller hvis behovet til elevene gjør slik utdanning ønskelig

I videregående opplæring

Den som blir ansatt i en undervisningsstilling i videregående skole, må ha en av disse utdanningene.

Studieforberedende utdanningsprogram

- universitets- og høyskoleutdanning og pedagogisk utdanning, for eksempel PPU (totalt 240 studiepoeng). Femårig lektorutdanning faller inn under denne bestemmelsen
- faglærerutdanning
- lærerutdanning med spesialpedagogisk utdanning som tilsvarer minst 60 studiepoeng. Dette gjelder når hovedoppgaven er spesialundervisning, eller hvis behovet til elevene

gjør slik utdanning ønskelig

Yrkesfaglige utdanningsprogram

- yrkesfaglærerutdanning
- universitets- og høyskoleutdanning og pedagogisk utdanning, f.eks. PPU (totalt 180 studiepoeng)
- faglærerutdanning
- fagbrev, svennebrev eller annen yrkesfaglig videregående opplæring, to års yrkesteoretisk utdanning utover videregående skole, og fire års yrkespraksis etter fullført videregående opplæring. Det kreves i tillegg pedagogisk kompetanse, for eksempel PPU-Y. To års yrkesteoretisk utdanning kan for eksempel være fagskole. Flere høyskoler/universiteter som tilbyr PPU-Y tar inn kandidater på bakgrunn av realkompetanse. I slike tilfeller anses kravet om to års yrkesteoretisk utdanning som oppfylt.

De som skal undervise i yrkesfag i Vg3 i skole er underlagt samme kompetansekrav som de som skal undervise i Vg1 og Vg2 i skole.

For spesialundervisning og morsmålsopplæring

Spesialundervisning

Hvis hovedoppgaven er spesialundervisning, eller det er ønskelig på grunn av behovet til elevene, kan den som tilsettes ha denne utdanningen.

- lærerutdanning med spesialpedagogisk utdanning
- førskolelærer- eller barnehagelærerutdanning med spesialpedagogikk på minst 60 studiepoeng (1.-10. årstrinn)
- lærerutdanning med spesialpedagogikk på minst 60 studiepoeng (videregående)

Morsmålslærer

Den som skal tilsettes som morsmålslærer, må ha være norskspråklig eller ha dokumentert gode norskkunnskaper, og en av disse utdanningene.

Med samme morsmål som eleven

- lærerutdanning fra hjemlandet til eleven

- treårig utdanning for tospråklige lærere
- høyere utdanning på minst tre år, inkludert pedagogisk utdanning, der et og et halvt år omfatter språket og kulturen til eleven

Norskspråklig lærer

- pedagogisk utdanning som inkluderer minst 90 studiepoeng i elevens språk, og god kjennskap til den kulturelle bakgrunnen til eleven

Unntak fra tilsetningskravene

Midlertidig tilsetting

Når det ikke er mulig å få tak i lærere som fyller kompetansekravene, kan skolene ansette midlertidig med hjemmel i opplæringsloven § 10-6. Den midlertidige stillingen kan ikke vare lenger enn til 31. juli.

Tilsetting på vilkår

- Når det ikke er søkere som oppfyller kompetansekravene, kan skolen tilsette en søker som er i gang med relevant utdanning.
- Personen blir tilsatt på det vilkåret at utdanningen blir fullført.
- Arbeidsgiver og arbeidstaker avtaler hvor lenge tilsettingen på vilkår skal vare.
- Dersom søkeren ikke fullfører utdanningen, gjelder reglene i arbeidsmiljøloven § 14-9 om avslutning av arbeidsforhold ved midlertidig tilsetting.

Tilsetting av personer med tidligere godkjent utdanning

Med hjemmel i forskrift til opplæringsloven § 14-9, kan man også tilsette:

- personer som tidligere har vært kvalifisert for tilsetting i en undervisningsstilling
- personer som har fått dispensasjon fra tidligere utdanningskrav

På 1. trinn i grunnskolen kan man i tillegg tilsette førskolelærere som startet førskolelærerutdanningen høsten 2007 eller tidligere. (Uten 60 studiepoeng videreutdanning.)

Skoleeier bestemmer hva som er relevant utdanning

Det er skoleeier som avgjør hva som er relevant utdanning i samsvar med regelverket i forbindelse med tilsetting.

Politiattest

- Alle som tilsettes i skolen skal legge fram politiattest.
- Kravet gjelder for både midlertidige og faste stillinger.
- Attesten som skal leveres, er en barneomsorgsattest. Søkeren bestiller attesten fra politiet.
- Attesten skal være innlevert før faktisk tiltredelse.
- Etter at politiattest er innhentet og vurdert skal den makuleres.

Siktet, tiltalt eller dømt for seksuelle overgrep mot barn

- Det er ikke adgang til å tilsette personer i grunnskolen som er dømt for seksuelle overgrep mot barn.
- Det er adgang til å tilsette personer i grunnskolen som kun har vært siktet eller tiltalt for seksuelle overgrep mot barn.
- Det er adgang til å tilsette personer i videregående skole som har vært dømt, siktet eller tiltalt for seksuelle overgrep mot barn.
- Skolen må selv vurdere om vedkommende i disse tilfellene likevel er egnet til stillingen.

Lønn og stillingstitler

Lønns- og arbeidsvilkår i offentlige skoler er et forhold mellom arbeidsgiver, altså skoleeier, og arbeidstakerne. Staten er ikke part i saken.

Leter du etter informasjon om lønns- og arbeidsvilkår kan du kontakte en av disse:

- KS, kommunesektorens organisasjon
- din arbeidsgiver
- din arbeidstakerorganisasjon

Undervisningsplikt og undervisningstimer

Spørsmål om arbeidstidsavtaler, avspasering, lønn, stillingstittel, og kompetanse tar du opp med din arbeidsgiver, eventuelt en arbeidstakerorganisasjon.

Utdanning fra utlandet

For å bli fast ansatt som lærer i skolen, må søkeren ha godkjenning som lærer. HK-dir har ansvaret for godkjenning av utdanning fra utlandet.

Undervise i fag

På barnetrinnet, 1.-7. trinn

Norsk, samisk, engelsk, matematikk

De som skal undervise i

- norsk
- samisk
- engelsk
- matematikk
- særskilt norskopplæring
- norsk for elever med samisk som førstespråk
- norsk tegnspråk
- engelsk for hørselshemmede
- norsk for hørselshemmede

skal ha **30 studiepoeng** som er relevante for det aktuelle fag.

De som var ferdig utdannet og kvalifiserte for tilsetning før 1. januar 2014, eller som senere har fullført allmennlærerutdanningen, har dispensasjon fra kravet om 30 relevante studiepoeng frem til 1. august 2025.

Andre fag

Ikke krav til relevante studiepoeng

På ungdomstrinnet, 8.-10. årstrinn

Norsk, samisk, engelsk, matematikk

De som skal undervise i

- norsk
- samisk
- engelsk
- matematikk
- fordypning i norsk
- fordypning i engelsk
- særskilt norskopplæring
- norsk for elever med samisk som førstespråk
- norsk tegnspråk
- norsk for hørselshemmede
- engelsk for hørselshemmede

skal ha 60 studiepoeng som er relevante for faget.

De som var ferdig utdannet og kvalifiserte for tilsetting før 1. januar 2014, eller som senere har fullført allmennlærerutdanningen, har dispensasjon fra kravet om 60 relevante studiepoeng frem til 1. august 2025.

Kravet gjelder for alle, uansett når vedkommende er utdannet.

Valgfagene, arbeidslivsfag og utdanningsvalg

Ikke krav om relevante studiepoeng.

Alle andre fag

De som skal undervise i fag som ikke står i listen over, skal ha 30 relevante studiepoeng.

Kravet om 30 studiepoeng gjelder bare for fast tilsatte lærere som er utdannet etter 1. januar 2014.

I videregående opplæring

Alle fag bortsett fra yrkesfaglig fordypning og yrkesfaglærere

60 studiepoeng som er relevante for faget.

Yrkesfaglig fordypning

Ikke krav om relevante studiepoeng

Yrkesfaglærere

Minst ett av de to årene med yrkesteoretisk utdanning utover videregående skole, må være relevant for å undervise i faget.

Hvem gjelder kravene for?

Fast tilsatte lærere som ble utdannet etter 1. januar 2014.

Fagdidaktikk

Personer som har PPU kan være kvalifisert til å undervise i fag som ikke omfattes av deres PPU. Det er bare mulig å ta fagdidaktikk i to fag, men disse personene vil være kvalifisert til å undervise også i andre fag hvor de har tilstrekkelig antall studiepoeng. Dette gjelder fra 5. trinn og oppover.

Spesialundervisning

I utgangspunktet gjelder de samme kravene selv om opplæringen blir gitt som spesialundervisning.

Skolen kan la en som ikke oppfyller kravene stå for opplæringen. Det er bare lov om det er det beste for eleven, og det må stå i vedtaket om spesialundervisning.

Slike unntak må begrunnes ut fra faglige, pedagogiske årsaker.

Skoleeier bestemmer hvilke studiepoeng som er relevante

Det er skoleeier som avgjør hvilke studiepoeng i fag som er relevante for å undervise i et fag.

Det finnes ikke noen annen ordning for å få vurdert om studiepoeng er relevante. Det betyr at du ikke kan forvente at noen vurderer studiepoengene dine før du søker en jobb. Du kan

spørre en potensiell arbeidsgiver, men de har ingen plikt til å vurdere.

Unntak fra kravene til undervisningskompetanse

Det er mulig for skoleeier å fravike kompetansekravene så langt det er nødvendig. Det er skoleeier som vurderer om det er nødvendig at en lærer underviser selv om han eller hun ikke oppfyller kravet om relevant kompetanse i et undervisningsfag.

Det er et mål at alle skoler skal kunne fylle kravene i fagene matematikk, engelsk, norsk, samisk og norsk tegnspråk innen det har gått 10 år.

Det er skoleeiers ansvar å vurdere om det kan settes i verk hensiktsmessige tiltak som gjør det unødvendig å fravike kompetansekravene. Skoleeiers ansvar for å vurdere og sette inn tiltak, innebærer ikke et krav om å avslutte eller endre arbeidsforhold, eller om å tilsette flere lærere enn virksomheten vil trenge på sikt. Det innebærer heller ingen absolutt plikt for skoleeier til å fordele fagene mellom de lærerne som oppfyller kompetansekravene.

Skoleeier må ta stilling til spørsmålet om det er nødvendig å fravike kompetansekravene for hvert skoleår. Avgjørelser om unntak etter denne bestemmelsen er ikke enkeltvedtak, og reglene om enkeltvedtak i forvaltningsloven gjelder derfor ikke. Skoleeier kan delegere oppgaven til skolelederne.

Kompetanseutvikling for lærere

Skoleeigaren har ansvar for å ha riktig og nødvendig kompetanse i verksemda. Skoleeigaren skal ha eit system som gir undervisningspersonale, skoleleiarar og personale med særoppgåver i skoleverket høve til nødvendig kompetanseutvikling, med sikte på å fornye og utvide den faglege og pedagogiske kunnskapen og å halde seg orienterte om og vere på høgd med utviklinga i skolen og samfunnet.

Videreutdanning for lærere skal bidra til god faglig og pedagogisk kvalitet i grunnopplæringen for å styrke elevenes læring.

[Her finner du utdanningstilbudene.](#)

Tilsetting av rektor

Hvilke oppgaver har rektor?

Opplæringen i skolen skal ledes av rektorer.

Rektorene skal holde seg fortrolige med den daglige virksomheten i skolene, og arbeide for å utvikle organisasjonen.

Hva slags kompetanse skal rektor ha?

Den som skal tilsetjast som rektor, må ha pedagogisk kompetanse og nødvendige leiareigenskapar.

Kan tilsettes på åremål

Rektorar kan tilsetjast på åremål.

Kompetanseheving for rektor

Det er krevende å være skoleleder. Vårt ønske gjennom den nasjonale rektorutdanningen er å gjøre det lettere og bedre for skoleledere å ivareta alle de ulike og varierte lederoppgavene.